

Sygn. akt. I ACa 460/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny w składzie:

<i>Przewodniczący</i>	<i>SSA Dariusz Mazurek (spraw.)</i>
<i>Sędziowie:</i>	<i>SA Grażyna Demko</i> <i>SA Jan Sokulski</i>
<i>Protokolant:</i>	<i>st. sekr. sądowy Aleksandra Szubert</i>

po rozpoznaniu w dniu 17 stycznia 2013 r. na rozprawie

sprawy z powództwa ***K. N., P. N. i E. N.***

przeciwko ***Towarzystwu (...) S.A. w W.***

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu

z dnia 28 maja 2012 r., sygn. akt I C 93/12

I. ***o d d a l a*** apelację,

II. ***z a s ą d z a*** od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powodów K. N., P. N. i E. N. kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Powodowie K. N., P. N. i E. N. domagali się zasądzenia od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz każdego z powodów kwoty po 100 000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę spowodowaną śmiercią osoby bliskiej wraz odsetkami ustawowymi od dnia 4 sierpnia 2011r.

Ponadto Powód P. N. domagał się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kwoty 97 500 zł tytułem odszkodowania z odsetkami ustawowymi od dnia 4 sierpnia 2011r.

Powód P. N. domagał się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz tytułem odszkodowania kwoty 2380 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 4 sierpnia 2011r.

Powódka E. N. domagała się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz tytułem odszkodowania kwoty 4500 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 4 sierpnia 2011r.

Powodowie domagali się również zasądzenia od pozwanego na ich rzecz zwrotu poniesionych przez powodów kosztów procesu.

Z uzasadnienia żądań zgłoszonych przez powodów wynikało, że w dniu 3 sierpnia 2010r. zmarła M. N. na skutek obrażeń odniesionych w wypadku którego sprawcą był K. W. (1) kierujący samochodem marki I., posiadacz którego był ubezpieczony w pozwanym Towarzystwie (...) od odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane przez posiadaczy pojazdów mechanicznych w związku z ruchem tych pojazdów.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu rozstrzygnął sprawę nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym, od którego sprzeciw wniósł pozwany domagając się oddalenia powództwa.

Po rozpoznaniu sprawy na skutek wniesionego sprzeciwu Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu wyrokiem z dnia 28 maja 2012r. :

- zasądził od pozwanego na rzecz powoda K. N. kwotę 53 750 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 4 sierpnia 2011r., a dalej idące żądania powoda oddalił;

- zasądził od pozwanego na rzecz powoda P. N. kwotę 50000 zł z odsetkami od dnia 4 sierpnia 2011r. a dalej idące żądania pozwu oddalił;

- zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 50 000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 4 sierpnia 2011r. a dalej idące żądania powódki oddalił.

Ponadto zasądził tytułem kosztów procesu od pozwanego na rzecz P. N. kwotę 431 zł i na rzecz E. N. kwotę 349 zł i zniósł koszty procesu pomiędzy pozwanym a powodem K. N..

Nakazał ściągnięcie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwoty 5 688 zł tytułem opłat sądowych od uiszczenia których powodowie byli zwolnieni.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że oparł rozstrzygnięcie o następujące ustalenia faktyczne: W dniu 3 sierpnia 2010r. w miejscowości N. kierujący samochodem dostawczym marki I. K. W. (2) w czasie manewru cofania doprowadził do najechania na pieszą M. N., która na skutek odniesionych w wypadku obrażeń zmarła. W chwili zdarzenia piesza wbrew obowiązującym przepisom poruszała się środkiem pasa jezdni.

Prawomocnym wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2011r. Sąd Rejonowy w Nisku uznał kierującego pojazdem marki I. K. W. (2) za winnego tego, że na skutek nie zachowania należytych środków ostrożności podczas manewru cofania doprowadził do najechania pieszej, w wyniku czego i na skutek odniesionych obrażeń piesza M. N. poniosła śmierć.

M. N. od 1989r. była żoną powoda K. N.. Była matką powodów P. i E. N.. Od 1998r. była rencistą i otrzymywała świadczenie w wysokości 500 zł miesięcznie netto.

K. N. w dacie wypadku żony przebywał w Irlandii, gdzie podjął pracę od 2007r. Sąd Okręgowy ustalił, że K. i M. N. stanowili zgodne małżeństwo. Po śmierci żony K. N. poniósł koszty związane z jej pochówkiem w wysokości 7500 zł. Powód nie korzystał z pomocy terapeutycznej pomimo, że śmierć współmałżonka wywołała u K. N. opisane w uzasadnieniu Sądu Okręgowego skutki w postaci konieczności skorzystania ze wsparcia psychologicznego.

Sąd Okręgowy ustalił jakie relację łączyły matkę z dziećmi, powodem P. N. i E. N. wskazując na istnienie głębokiej więzi emocjonalnej. Ustalił jakie skutki dla rodziny powodów nastąpiły na skutek śmierci M. N., wskazując, że następstwem śmierci matki były nie tylko skutki w sferze psychicznej na skutek przeżywania żałoby ale także konieczność weryfikacji przez dzieci swoich planów życiowych wynikająca z braku możliwości kontynuowania przez dzieci nauki w placówkach, gdzie dotychczas się uczyły.

Pozwany do którego powodowie zwrócili się z żądaniem zapłaty odszkodowania i zadośćuczynienia w związku ze śmiercią osoby bliskiej odmówił wypłaty świadczeń.

Sąd Okręgowy ocenił za wiarygodne zeznania powoda K. N. co do tego, że poniósł on wydatki związane z pochówkiem żony w kwocie 7 500 zł.

Rozważając zasadność żądań zgłoszonych przez powodów w oparciu o przepis art. 446 § 4 k.c. Sąd Okręgowy ocenił jako odpowiednią tytułem zadośćuczynienia kwotę 100 000 zł wskazując, że ze względu na rozmiar odniesionej przez powodów krzywdy jej zakres był podobny i nie należało różnicować wysokości zadośćuczynienia. Ustalając zakres krzywdy powodów Sąd Okręgowy wziął pod uwagę długotrwałość związku małżeńskiego K. i M. N., istnienie w rodzinie silnych więzów emocjonalnych, co spowodowało, że po śmierci M. N. wszyscy powodowie przeżyli negatywne skutki związane ze śmiercią osoby bliskiej, które spowodują konieczność

Skorzystania z pomocy terapeutycznej. Oceniając, że M. N. przyczyniła się w połowie do wypadku Sąd Okręgowy obniżył tak ustalone kwoty zadośćuczynienia na rzecz powodów i odszkodowania na rzecz K. N. o połowę.

Oceniając jako datę wymagalności świadczenia zasadzonego od pozwanego dzień 4 sierpnia 2011 r. Sąd Okręgowy powołał się na przepis art. 817 k.c.

Orzekając o kosztach procesu na podstawie art. 100 k.p.c. Sąd Okręgowy rozdzielił stosunkowo koszty procesu uwzględniając wysokość poniesionych przez strony kosztów oraz, że powództwo K. N. zostało uwzględnione w 27,2% P. N. w 48,8 %, a E. N. w 47,8% .

Wyrok Sądu Okręgowego został zaskarżony apelacją przez pozwanego w punkcie I, III co do kwot 25 000zł z odsetkami ustawowymi od 4 sierpnia 2011r. w punkcie V co do kwoty 25 000zł z odsetkami ustawowymi od dnia 4 sierpnia 2011r. oraz w całości co do punktów VIII, IX.

Apelujący zarzucił zaskarżonemu wyrokowi naruszenie prawa materialnego art. 446 § 4 k.c. poprzez zasądzenie na rzecz powodów zadośćuczynienia o wysokości rażąco wygórowanej w stosunku do poniesionej krzywdy.

Nadto naruszenie art. 481 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 316 § 1 k.p.c poprzez zasądzenie ustawowych odsetek od kwoty zadośćuczynienia od 4 sierpnia 2011r. a nie od daty wyrokowania.

Zarzucił również naruszenie prawa procesowego art. 328 § 2 k.p.c. przez nie zamieszczenie w uzasadnieniu motywów dla których Sąd I instancji przyjął do dokonanych wyliczeń, że kwoty zasądzone tytułem zadośćuczynienia są adekwatne do krzywdy jakiej doznali powodowie.

Wskazując na powyższe uchybienia apelujący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w punkcie I ponad kwotę 28 500 zł, w punkcie III i V ponad kwotę 25 000 zł, w punkcie VIII i IX przez zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kosztów procesu w stosunku w jakim powodowie ulegli w swoich żądaniach.

Ponadto domagał się zasądzenia od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwany ewentualnie wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

W uzasadnieniu apelacji pozwany powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego argumentował, że kwota zadośćuczynienia powinna być utrzymana w rozsądnych granicach i dostosowana do aktualnych warunków majątkowych w społeczeństwie. W ocenie apelującego zasądzone na rzecz powodów kwoty zadośćuczynienia nie odpowiadają aktualnym warunkom życiowym i stopie życiowej społeczeństwa, a w szczególności województwa (...). W ocenie apelującego Sąd I In stancji nie wyjaśnił w uzasadnieniu wyroku dlaczego w tym wypadku uznał za adekwatne do krzywdy tak wysokie sumy zadośćuczynienia. Według pozwanego okoliczności sprawy nie dawały podstawy do

oceny, że skutki jakie dotknęły powodów w związku ze śmiercią M. N. uzasadniały przyznanie tak wysokich kwot zadośćuczynienia.

Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego w sprawach IV CK 130/02 i II CKN 606/00 apelujący argumentował, że odsetki od zasądzonych kwot zadośćuczynienia, biorąc pod uwagę ich waloryzacyjny charakter należało zasądzić od daty w jakiej nastąpiło ustalenie wysokości zadośćuczynienia t.j. od daty wyrokowania.

W odpowiedzi na apelacje powodowie domagali się jej oddalenia i zasądzenia na rzecz każdego z powodów kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie rozpoznając apelację pozwanego zważył, co następuje:

Apelacja jest nieuzasadniona.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia prawa materialnego Sąd Apelacyjny zauważa, że zgodnie z art. 446 § 4 podobnie jak w przypadku art. 445 § 1 k.c. zakres krzywdy poszkodowanego pozostawiony jest do oceny t.z.w. prawu sędziowskiemu. Dlatego zgodnie z powszechnie akceptowanym w judykaturze poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 18 listopada 2004r. sygn. akt I CK 219/04 „korygowanie przez Sąd drugiej instancji zasądzonego zadośćuczynienia może być aktualne tylko wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie”. Sąd I instancji dokonał rozważenia wszystkich okoliczności, które miały wpływ na zakres krzywdy powoda w zakresie w jakim wynikało to z okoliczności faktycznych sprawy.

Okoliczności sprawy wskazują, że zerwanie więzi rodzinnej ze zmarłą M. N. spowodowało u powodów szczególnie duże następstwa w zakresie ujemnych przeżyć, poczucia krzywdy i ból po stracie najbliższej osoby. Mając na uwadze kompensacyjny charakter zadośćuczynienia należało ocenić, że skutki w postaci braku matki, dzieci zmarłej ponosić będą przez całe swoje życie. W sferze emocjonalnej śmierć M. N. spowodowała poważne następstwa dla wszystkich powodów (vide opinie biegłego psychologa H. M. k. 96 - 106). Ponieważ ojciec powodów zmuszony sytuacją życiową do zarabiania na utrzymanie rodziny pracuje za granicą, to nie jest w stanie wypełnić dzieciom pustki po stracie drugiego rodzica. Dlatego należy liczyć się z poważnymi konsekwencjami jakie powodowie już ponieśli w sferze emocjonalnej. Wpływa to na zakres krzywdy jaki winien być naprawiony. W konsekwencji tych rozważań Sąd Apelacyjny ocenił, że zasądzona przez Sąd I instancji kwota zadośćuczynienia, z uwzględnieniem jej obniżenia – jest adekwatna do zakresu krzywdy jakiej doznali powodowie w związku ze śmiercią M. N..

Nietrafnie, zarzuca apelujący, że wysokość zadośćuczynienia powinna odnosić się do wysokości stopy życiowej. Cytowane przez apelującego orzecznictwo nie jest dominujące. Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym apelację, nie podziela zapatrywania prezentowanego przez apelującego co do tego, że wysokość stopy życiowej pokrzywdzonego powinna determinować jego poczucie krzywdy i wysokość należnego zadośćuczynienia.

Nietrafnie zarzucił apelujący zaskarżonemu wyrokowi naruszenie przepisu art. 328 § 2 k.p.c. Dokonując rozważań na temat zakresu doznanej przez powodów krzywdy Sąd I instancji należycie umotywowował swoje stanowisko, wskazując przede wszystkim jakie okoliczności uwzględnił przy ocenie krzywdy powodów. Rozważania te poprzedził szczegółowymi ustaleniami ujemnych skutków jakie poczyniła dla powodów śmierć M. N. (k. 131 132 akt sprawy). Ustalenia te Sąd Apelacyjny ocenia jako prawidłowe i uznaje za własne.

Sąd Apelacyjny rozpoznając apelację zauważa, że w judykaturze istniały rozbieżności stanowisk co do określenia daty wymagalności roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia. Zostały one omówione w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2011r. w sprawie sygn. akt I CSK 243/10, w którym jednocześnie wyrażono pogląd, że: „ Terminem od którego należą się odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia za krzywdę może być w zależności od okoliczności sprawy, zarówno dzień poprzedzający wyrokowanie o zadośćuczynieniu jak i dzień tego wyrokowania”. W uzasadnieniu cytowanego orzeczenia zwrócono uwagę na ugruntowane przez judykaturę stanowisko, że odsetki

według stopy ustawowej należą się za samo opóźnienie w spełnieniu świadczenia i stanowią rodzaj rekompensaty typowego uszczerbku majątkowego doznanego przez wierzyciela wynikającego z pozbawienia go możliwości czerpania korzyści z należnego mu świadczenia pieniężnego. Odsetki na podstawie art. 481 k.c. należą się jeżeli zobowiązany nie płaci należnego zadośćuczynienia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub 455 k.c. Nie sprzeciwia się temu okoliczność, że zasądzenie zadośćuczynienia jest fakultatywne, a jego wysokość zależy od oceny sądu oraz, że do zadośćuczynienia stosuje się art. 363 § 2 k.c.

Dlatego również w ocenie Sądu Najwyższego zawartej w uzasadnieniu cytowanego wyroku jeżeli powód żąda od pozwanego zapłaty określonej kwoty tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od danego dnia, poprzedzającego dzień wyrokowania, odsetki należą się zgodnie z żądaniem o ile zostanie wykazane, że dochodzona suma rzeczywiście należała się powodowi tytułem zadośćuczynienia od wskazanego przez niego dnia. Kierując się powyższymi wskazaniem i biorąc pod uwagę okoliczności faktyczne sprawy należało ocenić, że terminem od którego powodowi należą się odsetki ustawowe od kwoty zadośćuczynienia jest wskazana przez nich data w jakiej pozwany winien spełnić świadczenie zgodnie z wezwaniem do zapłaty. Ponieważ powodowie żądali zapłaty odsetek ustawowych od daty wezwania, należało ocenić, że kwota zadośćuczynienia została określona przez nich według stanu istniejącego w dacie wezwania. W określonej przez powodów dacie nie istniały żadne okoliczności, które wyłączałyby odpowiedzialność pozwanego lub wpływały na ocenę zasadności żądania powodów. Bez znaczenia dla wymagalności roszczenia powodów była niewłaściwa w ostatecznym rezultacie ocena stanu prawnego przez pozwanego. Dlatego należało ocenić, że datą wymagalności roszczenia powodów o zadośćuczynienie jest data wskazana w skierowanym do pozwanego wezwaniu do zapłaty z uwzględnieniem wynikającego z art. 817 k.c. terminu w jakim ubezpieczyciel powinien spełnić świadczenie.

W konsekwencji powyższych rozważań wobec niezasadności apelacji pozwanego co do rozstrzygnięć zawartych w punktach I, III, V zaskarżonego wyroku brak było uzasadnienia do zmiany wyroku w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu, które zgodnie z art. 100 k.p.c. zostały rozdzielone przez Sąd I instancji pomiędzy strony w stosunku do wyniku sprawy.

Z tych względów i na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanego jako w całości nieuzasadnioną.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie pełnomocnika powodów w wysokości wynikającej z § 13 ust. 1 punkt 2 i § 6 punkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (...).